Definities van Sociologie (2003 – 2004)

Hoofdstuk 1:

Sociologische verbeelding:
Specifieke wijze van kijken naar wat met mensen gebeurt in hun leven. Hierin zijn er dan 3 delen waar we moeten naar kijken nl.: De biografie, het historische verloop en de sociale context. De gebeurtenissen die het leven van de mensen typeren, gaan gezien worden vanuit het ruimer geheel waarbinnen mensen met elkaar samenleven. Sociale structuren bepalen de biografieën van de mensen, die sociale structuren zijn echter zelf het resultaat van een historisch verloop.

Sociale structuur:
Geheel van sociale relaties.
Wij maken deel uit van de sociale structuur van België aan het begin van de 21ste eeuw.

Biografie:
De levensloop van de mensen. Onze biografie ondergaat de invloed van het geheel van de sociale realties waarvan we deel uit maken.

Historische verloop:
Bepaalt het uitzicht van een specifieke sociale structuur en dit leidt tot de sociologische verbeelding.

Sociale context:
(sociale omgeving) Bvb. de klas, de straat waarin je woont,…
Bepaalt hoe en waarom mensen bepaalde handelingen uitvoeren.

Gedrag:
De processen van perceptie, denken en emotionaliteit. Gedrag is biologisch bepaald: genetische, neurologische en hormonale processen beïnvloeden het. Gedrag = behaviuor
Gedrag is het draagvlak voor sociaal handelen.

Sociaal handelen:
Weber's definitie: Het handelen gericht op het verleden, het huidige en het toekomstige handelen van anderen. Handelen is dus sociaal wanneer de actor bij het plannen van zijn handelen rekening houdt met wat anderen gaan of kunnen doen. Sociaal handelen vormt de onderbouw voor de interactie.

Instrumenteel rationeel handelen:
Wordt bepaald door verwachtingen die men heeft mbt objecten en/of andere mensen in de handelingssituatie.
De actoren gaan afwegen welke middelen het best geschikt zijn om een doel te realiseren.

Waarde rationeel handelen:
Hier staat het bewust geloof in de waardevolheid van bv ethische, religieuze of andere vormen van handelen. De waardevolheid van het handelen staat dus centraal alsook het volgen van eisen die de actor als bindend inschat.

Affectief handelen:

Wordt gedreven door het navolgen van affecte, gevoelens en emoties. (betekenis niet steeds duidelijk van het handelen). Het is dus een ongecontroleerde reactie op een bepaalde stimulus.

Traditioneel handelen:

Volgt uit ingeworteld gewoonte handelen. Wanneer men zich van een traditie bewust is en die op zichzelf gaat waarderen, gaat men naar waarde rationeel handelen overstappen!

Condities:

Niet te wijzigen elementen binnen een handelingssituatie

Middelen:

Te wijzigen elementen binneneen handelingssituatie

Interactie:

Interactie is de wisselwerking!
Interactie ontstaat wanneer er een wisselwerking is tussen het 'opdat' en 'omdat' motief.
Interacties beïnvloeden de wijze waarop het menselijk lichaam functioneert.
Er zijn 4 verschillende vormen van interactie: samenwerking, conformiteit, ruil en conflict.

Samenwerking:

Iedere samenwerking is gebaseerd op een voorafgaande aanvaarding van iets gemeenschappelijks. Vooraleer men tot doelrealisatie kan overgaan moet er een wederzijdse bereidheid zijn tot samen handelen. In het verlengde van de samenwerking ligt het conflict.

Conformiteit:

Is de interactie die verloopt volgens de betekenis die beide partners aan de interactie vastknopen. Er moet zowel een wederzijds akkoord aanwezig zijn over wat in de interactiesituatie zal gebeuren (bvb kennisoverdracht) alsook een wederzijds akkoord over hoe de overdracht zal gebeuren. In het verlengde van conformiteit ligt deviantie.

Ruil:

Mag je niet enkel economisch beschouwen waarbij een goed A voor een goed B wordt geruild. Blau stelt dat wat de ene ontvangt de andere dan niet kan krijgen en het dus meestal een kost is voor degene die het geeft. Maar kost mag hier niet altijd letterlijk opgenomen worden. Als iemand hallo zegt en jij moet hallo terug zeggen, is dit niet iets wat geld kost, maar je moet er wel 'moeite' voor doen. Malinowksi en Levi-Stauss hebben aandacht voor de ruilprincipes die zorgen voor een geordend verloop van de samenleving. Het eenvoudige tribale leven is gebaseerd op het principe van 'geven en nemen'.

Conflict:

Conflicten kunnen zowel negatief zijn, maar ook positief. Het conflict kan een positieve bijdrage geven tot de uitbouw en later tot versterking van de groepscohesie.
Conflicten vinden meestal plaats binnen een geheel van normen die de modaliteit voorschrijven waarbinnen het conflict kan plaats vinden. Het is tevens een stimulus voor de ontwikkeling van nieuwe regels, normen en instituties.

Interne dissidentie:

Daarmee wordt bedoeld dat, als een groep zich richt tov een externe vijand, deze groep geen tegenstanders in eigen rangen duldt. Of anders gezegd: een conflict met een externe vijand zorgt ervoor dat men onverdraagzaam wordt tov interne afwijking (dissidentie).

Hoofdstuk 2:

Instituties:
Deze zijn door de samenleving ontworpen en opgelegde handelingspatronen. Ze vullen essentiële functies van het georganiseerde samenleven in. Ze duiden de manier aan waarop essentiële taken uitgevoerd en behoeften bevredigd worden op een maatschappelijk voorgeschreven manier. Institutie geeft vorm aan menselijke handelen, structureert onderlinge sociale verhoudingen, brengt mensen samen in georganiseerde sociale eenheden, het is dwingend en normatief en het leidt tot rolverwachtingen.

Primaire instituties:
Instituties gericht op het bevredigen van de basisbehoeften (veiligheid creëren, voedselvoorziening, comfort,...); ligt op het niveau van het individu

Secundaire instituties:
Instituties waarin het individu participeert (politieke organisaties, sociale controle stelsels)

Handelingsplasticiteit:
Open instincten leiden hiertoe en daardoor kunnen mensen in uiteenlopende omstandigheden overleven.

Externalisatie:
De mens dient in te grijpen in de natuur wil deze overleven.

Objectivatie:
Hierbij wordt de verwijzing naar de menselijke oorsprong verdoezeld. Het toekennen van een objectief transcendaal karakter aan instituties leidt tot de legitimatie ervan. Er wordt een 'van zelf sprekendheid' gecreeërd.

Legitimaties:
Het als wettig en als wenselijk laten ervaren van instituties. Legintimatie vindt op 4 niveaus plaats:
Er is kennis over de manier waarop dingen gewoonlijk gedaan worden (tradit.info): de continuering in tijd bvb 1 man en 1 vrouw trouwen en vormen een gezin
Er zijn uitspraken – gezegden (geheel van volkswijsheid)
Er zijn expliciete verantwoordingen per institutie (legitimatietheorieën)
Er ontstaan wereldbeschouwingen en ideologieën (symbolische universa)
NU: is er ook nog de invloed van de massamediaproducten.

Internalisatie:
Door middel van socialiseringsprocessen (opvoeding/training) de maatschappelijke orde in de menselijke persoon prenten. De ervaren wenselijkheid tot de gewenste werkelijkheid maken en mensen afhankelijk maken van de sociale organisatie.

Cultuur:
Dit vormt de inhoud van het georganiseerde samenleven. Dit is ook alles wat in de loop der tijd door de mens werd verworven: waarden, normen, kennis, kunst,...
Het wezenskenmerk is haar vanzelfsprekendheid.

Materiële cultuur:
Omvat alles wat stoffelijk is, wat kan worden waargenomen.

Immateriële cultuur:
Omvat de manier waarop groepen mensen denken, hun waarden en normen.

Aangeleerde cultuur:
Het aanleren van de cultuur vindt plaats op school, gezin,…

Gedeelde cultuur:
Cultuur bestaat slechts op niveau van symbolen, gedrag en ideeën (gedeelde betekenis) en het aantal mensen die hiermee akkoord gaan.

Subcultuur:
Groepen in de samenleving die geloofsopvattingen, waarden en leefstijlen hebben die verschillen van de dominante cultuur. Deze slagen erin afwijkende leefstijlen te creëren binnen de dominante cultuur, ze verwerpen de dominante cultuur dus NIET!

Tegencultuur:
Vb: de hippies.
Deze verwerpen alles van de dominate cultuur. Het zijn mensen die hun eigen cultuur ontwikkeld hebben en de dominante cultuur volledig verwerpen. Subculturen kunnen tegenculturen worden.

Aangepaste cultuur:
Cultuur aangepast aan de omstandigheden waarin mensen leven.

Betekenisgerichte cultuur:
Cultuur gaat niet over voorwerpen, maar over de betekenissen waarvoor ze staan.

Klassieke benadering van cultuur:
Deze beschouwt de cultuur als deel van het institutionele leven van een samenleving. Cultuur bevat conventionele betekenissen die manifest aanwezig zijn in het handelen en de producten van dat handelen. Ze heeft veel aandacht voor geobjectiveerde, statische voorstellingen van de cultuur. Ze bestudeert vooral de normen, waarden en oriëntaties.

Materiële benadering van cultuur:
Maakt voorstellingen van de werkelijkheid tot culturele objecten zodat zij kunnen bestudeerd worden met behulp van de procedures die eigen zijn aan die mediastudies. Het studieonderwerp zijn de mensen, groepen, organisaties die teksten schrijven en artefacten (producten van handelen) produceren en consumeren.

Postmodernisme van cultuur:
Hun uitgangsveronderstellingen:
Cultuur verwijst naar de gemeenschappelijke, vanzelfsprekende doch ook problematische betekenissen die door mensen voortgebracht worden als ze samen handelen. Cultuur ontstaat binnen interacties.

Symbool:
Deze heeft een betekenis die niet voortvloeit uit de fysische kenmerken van de dragen van het symbool. De betekenis van een symbool wordt door de mens aan een specifieke drager toegekend. Een woord wordt tot symbool wanneer we begaan zijn met het onderscheid

tussen de betekenis en de fysieke drager. De symbolische betekenis is niet af te leiden uit de fysische kenmerken (materie) van de symbooldrager. Vb: de betekenis van het kruisteken berust niet op de materie van de fysische drager (hout, ijzer) waaruit het kruisteken is gemaakt; de betekenis ervan is iets dat extra is aan de kwaliteit van de materiële drager.

Open instincten:
Betekent dat de soort over zekere algemene neigingen beschikt die enkel werken binnen een context waar algemene directieven aanwezig zijn. Mensen hebben meest open instincten

Gesloten instincten:
Leiden tot gedragspatronen die genetisch bepaald zijn in elk detail. Deze vorm van genetische programmering neemt de plaats in van het leerproces.

Signum is een teken als:
Er een intrinsiek verband bestaat tussen A en B, omdat tot dezelfde culturele context of zingevingdomein behoren.

Signum is een symbool als:
A staat voor B en er geen intrinsieke relatie is tussen A en B, dwz dat A en B behoren tot verschillende culturele contexten.

Gestures:
Gebruik van tekens is een vorm van non-verbale taal.

Etnocentrisme:
Beoordeelt en evalueert vreemde culturen, de eigen cultuur als maatstaf gebruikend.

Cultureel relativisme:
Gaat ervan uit dat culturen niet meer – of minderwaardig zijn, omdat elke cultuur een eigen specifieke aanpassingswijze is aan de eisen die de omgeving stelt.

Empirische kennis:
Houdt verband met informatie die mensen delen over hoe de wereld is opgebouwd en hoe zij werkt. Het is het resultaat van ervaring en van wetenschappelijk onderzoek.

Existentiële kennis:
Geeft een antwoord op de vragen als: waar komen we vandaan? Wat is doel tot leven? Dit soort kennis ligt opgeslagen in filosofische en religieuze systemen.

Waarden:
Deze zijn het hoogste morele goed in een cultuur. Democratie, vrijheid ed zijn belangrijke en Westerse waarden. De waarden worden beklemtoond en vast gelegd in documenten zoals de grondwet. Waarden zijn cognitieve voorstellingen van behoeften. Ze duiden op voorkeuren die mensen onderling delen met oog op realiseren van doelstellingen in hun leven. Waarden hebben een hiërarchische relatie. Het eindresultaat van overtuigingen en attitudes.

Overtuigingen:
(beliefs) hebbenbetrekking op concrete objecten zoal de opvatting dat meer dan 6 uur werken per dag gek is.

Attitudes:
Clusters van overtuigingen die samen horen vormen attitudes. Bvb: ontspannen is even belangrijk als werken.

Symbolische uitdrukkingsvormen:
Voorwerpen die de gevoelens, ervaringen en smaken van de mensen uitdrukken die ze gecreëerd hebben.

Groepen:
Institutionalisering leidt tot de vorming van groepen.
De leden hebben gemeenschappelijke belangen. Leden van een groep interageren.
Leden van een groep delen de rechten en plichten verbonden met het 'lidmaatschap'.
Leden van een groep hebben een gedeelde identiteit en een groepsgevoel.

Dyade:
Bestaat uit 2 personen. Hier is de groep verbonden met elk van de 2 participerende individuen. Sterke controle: want wanneer de ene persoon de andere controleert, wordt dan ook de groep gecontroleerd.

Triade:
Het is hier al onmogelijk voor een individu om de groep te contoleren, want er zijn namelijk 3 leden in deze groep.
Hoe meer mensen er tot een groep toetreden, hoe meer relaties er gaan ontstaan.
Formule: aantal (personen x(aantal personen – 1)) : 2 dus bij 7 personen is het:
(7 x(6)) :2 = 21 relaties die er ontstaan!

Groepsstructuur:
Geheel van sociale relaties in de groep, waarbij de verschillende posities en statussen natuurlijk ook een rol spelen.

Primaire groepen:
Deze zijn klein; zijn blijvend; zijn diffuus ; zijn op emoties gebaseerd en niet-instrumenteel

Secundaire groepen:
Deze hebben variërende grootte; hebben een wisselende permanentie; zijn gespecialiseerd en gesegmenteerd; en zijn formeel en instrumenteel.

Formele organisaties:
Groep waarvan de organisatie gericht is op het bereiken van een specifiek doel door een gecoördineerde, collectieve inspanning. De structuur kan verschillende vormen aannemen, meestal wordt de vorm door de regels die die omgang bepalen bepaald.

Interdependenties of figuraties:
Een groep bestaat uit combinaties van mensen die van elkaar afhankelijk zijn en dit noemt Elias figuraties. Het verwijst dus naar de samenstellende delen en het geheel noemen we een structuur. Door een toename van het aantal actoren in een structuur leidt tot een toename van het aantal figuraties Actoren ondergaan hier dwang, dit betekent dat door de onderlinge afhankelijkheid men niet vrijelijk het verloop van een handeling kan bepalen.
Interdependentie → onvrijheid → onvrijheid ontstaat uit onderlinge afhankelijkheid voor realisatie van doelen.
→ onvrijheid onstaat uit de macht die men heeft iemand te dwingen.

Formele organisatie:

Groep waarvan de organisatie gericht is op het bereiken van een specifiek doel door een gecoördineerde, collectieve inspanning. Vooral secundaire groepen (scholen, ziekenhuizen,..) liggen aan de basis van deze formele organisaties.
De structuur wordt bepaald door de manier waarop leden van een organisme met elkaar omgaan en door de regels die die omgang bepalen. Meest bekende organisatievorm is de bureaucratie.

Autoriteit:

Dit draait m de legitimering van die macht door de ondergeschikten, wat betekent dat ze machtsuitoefening als wettig ervaren. Volgens Weber zijn er 3 types van autoriteit:

Traditionele autoriteit:

Maakt deel uit van een systeem daarbij machtsuitoefening als legitiem wordt beschouwd, omdat ze verankerd ligt in het geloof van de onaantastbaarheid van door de tijd bevestigde tradities. Deze vorm leidt tot stabiel beheersingssysteem, maar ook sterk gebonden aan tijd/plaats/…

Charismatische autoriteit:

Gebaseerd op een intense verering van personen. In deze omstandigheden wordt autoriteit toegekend aan een persoon die door haar volgelingen beschouwd wordt als de bezitter van uitzonderlijke krachten. Hier is de autoriteit van de leider dus volledig gebaseerd op de kwaliteiten die de volgelingen toekennen. Deze vorm leidt tot onstabiele beheersingssysteem, omdat grondslag gebaseerd is op de persoonlijke relatie tussen charismatische leiders en diens volgelingen.

Rationeel – legale autoriteit:

Gebaseerd op het geloof in de geldigheid van het recht, vooral de wettelijkheid van regels en de autoriteit van gewettigde officiëlen staan centraal. Deze vorm leidt tot ontstaan van precieze en universele beheersingssystemen.

Structurele factoren:

Zijn kenmerken van een systeem van sociale relaties en groepen die verschillen veroorzaken met betrekking tot de manier waarop interacties tussen mensen een invloed hebben op deze mensen.
Ze bepalen alsook de vorm en inhoud van dergelijke interactiesystemen.
Structurele factoren beïnvloeden andere structurele factoren.
Structurele factoren beïnvloeden individuele kenmerken.
Structurele factoren en individuele factoren beïnvloeden individuele kenmerken.

Sociale status:

Deze zijn gebaseerd op sociale rangorde en weerspiegeld in statusindicatoren. Deze kunnnen de vorm aannemen van materiële en immateriële voordelen en rechten. Statusindicatoren lopen niet steeds parallel. Ze kunnen maw inconsistent zijn. → statusinconsistentie

Verworven status:

Wordt door een persoon zelf op basis van prestaties verworven. Dus dit status kan ook terug verloren gaan. Doordat het dus kan verloren gaan ontstaat er een angst, die sociologen statusangst noemen, hierdoor gaan de mensen die bepaalde positie bekleden en dus bang zijn deze te verliezen, de uiterlijkheden van die positie sterk beklemtonen adhv dure wagens, juwelen, mooie villa,… : statussymbolen

Toegeschreven status:
Wordt door de persoon niet verworven, maar is bij de persoon reeds van bij de geboorte, of toch kort na de geboorte reeds aanwezig. Bvb: ras – haarkleur - …

Macht:
Macht is dwingend en sociaal. Macht is sociologische en berust op een structurele basis, dwz macht berust op sociale relaties. Macht vormt de basis voor gezag en autoriteit.

Sociale rol:
Deze zorgen ervoor dat het sociale leven geordend verloopt, maar enkel binnen het sociale leven van 1 positie, want iedere positie heeft andere rechten en plichten en daar kan de sociale rol dus niet in het algemeen voor alle posities gelden.

Rollenconflict:
Gaat over de rolverwachtingen die voortvloeien uit meerdere sociale rollen.

Rolverwarring:
Ontstaat wanneer iemand niet meer weer hoe zij/hij zich in een situatie moet gedragen, omdat zij/hij niet kan kiezen uit het passende rolgedrag.

Roldistantiëring:
Betekent dat iemand in staat is om binnen het invullen van de rolverwachtingen voldoende individualiteit aan te brengen.

Rolsegregatie:
Rollen passen in bepaalde sociale situaties. Een verwacht gedrag dat in een situatie past (rolgedrag), past daarom niet in een andere situatie. Zich passend kunnen gedragen in diverse situaties is het resultaat van rolsegregatie.

Parameters:
Deze liggen in een samenleving aan de basis van sociale differentiatie / opsplitsing.

Nominale parameters:
Verdelen de populatie in subgroepen met expliciete begrenzingen maar zonder rangorde tussen die groepen. Vb: geslacht, religie, beroep, buurt,…

Graduele parameters:
Weerspiegelen een statusrangorde. Vb: inkomen, onderwijs, macht, leeftijd,…

Hoofdstuk 3:

Behaviorisme:
Dit is een psychologische school die beweert dat introspectie niet de basis kan zijn voor het verwerven van kennis over de mens. Voor het behaviorisme is de wisselwerking tussen organisme en omgeving erg belangrijk. Een cruciaal begrip hierbij is 'operant', wat betekend: gedrag dat inwerkt op de omgeving met de bedoeling een bepaald resultaat te verkrijgen.

Introspectie:
Is een methode die bestaat uit het beschouwen van de eigen gedachten, gevoelens en zintuiglijke percepties om zo – via zelfonderzoek – tot kennis te komen.

Conditionering:
Klassieke conditionering:
De experimenten van Pavlov: wanneer een hond voedsel in bek heeft, scheiden ze voedsel af. Wanneer het aanbieden van voedsel iedere keer gepaard gaat met het luiden van een bel, dan zal de hond na een tijdje, bij het horen van de bel speeksel afscheiden.

Operante conditionering:
Houdt verband met de min of meer permanente gedragsveranderingen die met de gevolgen van een bepaald gedrag samenhangen. Die gevolgen kunnen zowel positief als negatief zijn.

Sociaal behaviorisme:
Dit is vooral gericht op het verklaren van het ontstaan van de innerlijke ervarng in het sociale proces.
Verschillend van het klassieke behaviorisme:
- de delen van de handeling die niet voor externe observatie zichtbaar zijn, worden in de analyse betrokken.
- De handeling wordt in haar natuurlijke context gezien, in tegenstelling tot de laboratoriumsituatie van de klassieke behavioristische studies.

Mind:
Of bewustzijn. (concept van Mead)

Conversation of gestures:
De eerste stap in het interactieproces. Dit soort van conversaties komen ook bij dieren voor. De beweging van de ene hond roept een reactie op bij een andere hond.

Self:
Of zelfbewustzijn. Het individu dat zichzelf in het bewustzijn tot object maakt. Het is het gevoel van een eenheid te zijn in een groter geheel. Het is de wijze waarop het individu zichzelf bekijkt. Het leidt tot het oproepen van responsen die in het geheel van de sociale groep passen. Het is dus een dynamisch, geen statische gegeven.

Role-taking:
Het aannemen van een rol van de nadere en zichzelf te bekijken vanuit de positie van de andere.

Sociale proces stadia:
- imitatie : kinderen – 3j kunnen enkel anderen imiteren ; dit stadium bereidt kind voor op role-taking

- play – stage: 3j – 6j, nemen kinderen het gedragspatroon van anderen in het spel over. Het kind speelt geïsoleerde rollen
- Game stage: eerste schooljaren: kind speelt meerdere rollen en speelt ook met anderen. Er onstaat een generalized other als de rollen de spelcontext verlaten en ruimer worden. Dit zorgt voor een gevoel van eenheid voor het individu. Het vereist alsook inschatting in de groep en je moet weten wat er van jezelf verwacht wordt.

Generalized other:
Dit zorgt voor een gevoel van eenheid voor het individu. Het vereist alsook inschatting in de groep en je moet weten wat er van jezelf verwacht wordt. Het bestaat ook uit de attitudes van de gemeenschap.

Me:
Het deel van de self dat naar de gemeenschap verwijst volgens Mead.

I:
Dit is het individuele, het subjectieve dat reageert op het Me. Het is weinig constant, maar vluchtig en afhankelijk van het ogenblik.

Looking – glass – self:
(Cooley)Ontstaat uit interactie en bevat 3 elementen:
- we stellen ons de wijze voor waarop wij denken dat anderen ons zien, waarnemen en evalueren.
- We interpreteren de reacties die de anderen hebben; we komen tot zekere besluiten over de wijze waarop anderen ons evalueren.
- We ontwikkelen een zelfbeeld of een zelfconcept op basis van de evaluaties van de anderen.

De ontwikkeling van het zelfbeeld is een continu, levenslang proces. Het Self is maw nooit een afgewerkt product: het verandert zelfs nog op oudere leeftijd.

Sensorimotorische stadium:
(Piaget)
Vanaf geboorte tem 2 jaar: begrijpen is gebaseerd op directe contact met de omgeving. Het is gebaseerd op een aantal primaire contactvormen zoals zuigen, aanraken, zien,.. Er is ook nog geen object permanentie aanwezig: wat ze niet zien, is ook niet aanwezig. Maar vanaf de 10de levensmaand ontstaat wel de obect permanentie. De kinderen zijn hier heel egocentrisch, ze zien de wereld vanuit hun eigen positie.

Pre-operationele stadium:
(Piaget)
Vanaf 2 tem 7 jaar: de ontwikkeling om symbolen te gebruiken ontstaat. Kinderen kunnen tellen maar begrijpen niet echt de betekenis van die getallen. De kinderen kunnen ook nog niet de rol van de ander aannemen.

Concreet-operationeel stadium:
(Piaget)
Vanaf 7 tem 12 jaar: de redeneercapaciteit van het kind neemt toe in deze fase, maar het blijft slechts gebonden aan concrete zaken. Ze kunnen nu de rol van een ander aannemen en kunnen daardoor ook aan een ploegsport deelnemen. Maar abstracte begrippen zoals eerlijkheid ed kunnen ze nog niet begrijpen. Leugens aanduiden kunnen ze echter wel

Abstract/formeel operationeel stadium :

(Piaget)
Vanaf 12jaar: het abstracte denken ontwikkeld zich. Er kan tot een besluit gekomen worden op basis van abstracte problemen op te lossen.

Volgens Piaget zijn de eerste 3 stadia universeel. Niet iedereen bereikt het 4 de stadium. Veel is afhankelijk van intellectuele training en de stimulansen die het individu ontvangen.

Persoonlijkheidstheorie:

(Freud) mensen worden geboren als wezens die opzoek zijn naar onmiddellijke bevredigingen van hun driften. Centraal staan de erotische driften die echter niet onmiddellijk als seksuele wensen of behoeftes beschouwd moeten worden. Kinderen willen onmiddellijke behoeftebevrediging en dit leidt tot genot.
Stelt: gedurende de eerste 2 jaar gebeurt het grootste deel van het leerproces onbewust. Deze periode is een er één van spanning en confrontaties met de werkelijkheid. Het kind moet op een positieve manier met angsten leren omgaan. En de wijze waarop dit gebeurt, kan een invloed hebben op de latere persoonlijkheidsontwikkelingen.

Es:

De op onmiddellijke bevrediging gerichte behoeften weerspiegelen de werking van het onbewuste, het Es.

Uber – Ich:

De maatschappelijke disciplinering, het intomen, de regels vormen het Uber – Ich.

Ich:

Uit de confrontatie tussen het Es en het Uber-Ich ontwikkeld zich het Ich of het aan het realiteitsprincipe aangepaste organisme.

Identiteit:

Door de internalisatie van de veralgemeenden andere kan het kind zichzelf als "ik" aanduiden. Hierdoor worden vragen gesteld zoals 'wie ben ik?', om hierop een antwoord te geven moeten we naar de sociale relaties kijken: 'ik ben kind van', 'ik ben student', 'ik ben katholiek', … een identiteit is dus een mentale constructie die orde brengt in het veelvoud van onze gevoelens die opgewekt worden in de veelvuldige sociale relaties die we aangaan. Die gevoelens zijn het resultaat van onze inschatting van de wijze waarop anderen ons evalueren. Ze bouwt mee aan de emoties die we tov onszelf voelen.

Emoties:

Het ontwikkelen van menselijke emoties loopt parallel met de groei van het operationele denken zoals door Piaget werd vastgesteld. De emoties verlopen in verschillende stadia:

- 0 tot 3 maanden: verrassing, plezier, opwinding, ongemak: niet aangeleerde emoties!
- 4 tot 10 maanden: angst, boosheid : meer egocentrisch
- 11 tot 24 maanden:droefheid, angst, affectie: het kan een band met anderen leggen, maar kan zichzelf nog niet van anderen onderscheiden en heeft nog geen Self.
- 4 jaar: schuld, schaamte: Self is ontwikkeld, dit zijn de 1ste sociale emoties
- 5 jaar: trots, jaloersheid:grotere Self is ontwikkeld; je moet nu jezelf met anderen vergelijken
- 6 tot 7 jaar: eerlijkheid, moed, dominantie, aantrekkelijkheid: kinderen tonen gevoelens over hun eigen mogelijkheden. Het zijn dus beoordelingen over de Self, het kind kan ook relaties inschatten.

Emoties worden zowel aangeleerd maar zijn ook aangeboren. De sociale eenheid waarvan we deel uitmaken en de situaties waarin wij verkeren, oefenen een invloed uit op de vorm die onze emoties aannemen. Het self en de emoties zijn 2 essentiële pijlers waardoor mensen de aan hen gestelde rolverwachtingen invullen.

Socialisatie:
Dit heeft als doen mensen de waarden en normen van een samenleving te doen respecteren. Tegelijk worden dan ook de status en positie van anderen gerespecteerd. Het heeft dus als doel mensen te vormen die de heersende sociale relaties respecteren en handhaven. Het socialisatieproces brengt de samenleving in de mens. Mensen internaliseren het sociale. Dit gebeurt door het ontstaan van het zelfbewustzijn dat steeds een sociaal zelfbewustzijn is, als door het vormgeven van emoties die optreden als gedragsregulatoren.
Socialisatie is een levenslang proces. Elk individu dat lid wordt van een nieuwe sociale eenheid, moet het verwachte gedrag dat in die eenheden normatief is, internaliseren.

Rolsocialisatie:
Heeft tot doel normatieve verwachtingen te maken via het internaliseringproces. Volgens Parson en Shils gebeurt dit via de vervlechting van de individuele motivatie van alter en ego in de normatieve verwachtingspatronen.

Rolverwachtingen:
De verwachtingen die men onderling heeft, hebben betrekking op wat men verwacht dat alter en ego in desbetreffende situatie moeten doen.

Geslachtsrolsocialisatie:
Vrouwen en mannen wordt tijdens het socialisatieproces het “passende” gedragspatroon bijgebracht. Traditioneel wordt van een vrouw verwacht dat ze passief, huiselijk, sociaal, afhankelijk ed is. Van mannen wordt dan verwacht dat ze actief, agressief, ondernemend ed zijn. Vrouwen kunnen hun emoties openlijk tonen, terwijl dit bij mannen aanzien wordt als janettig, niet stoer genoeg. Zowel het gezin als de media, kinderboeken, muziek,… zijn belangrijke kanalen die de geslachtsrolsocialisatie verspreiden. Het gebeurt door de wijze waarop mama’s met hun kinderen omgaan. Ook de massamedie verstrekken bepaalde opvattingen over hoe meisjes en jongens zich moeten gedragen en wat hun plaats in de samenleving is.

Sociale klasse:
Te definiëren vanuit het al dan niet bezitten van eigendom en controle over de productiemiddelen. Een bijkomend kenmerk heeft betrekking op het uitoefenen van controle over de arbeid van de werknemers. Het heeft dus betrekking op een groep van mensen die in gelijke arbeidsomstandigheden verkeren. Er zijn 3 lagen binnen de sociale klasse:
- arbeiders - middenklasse (kaderleden, kleine ondernemers) - hogere klassen (leidinggevers)

Hoofstuk 4:

Sociale controle:
Heeft betrekking op die processen die proberen mensen de dominante waarden en normen in een SL te doen naleven.

Mores:
(Sumner): het geheel van regels die niet uit onze biologische natuur voortvloeien of het resultaat zijn van reflectie, toch regelen ze het geheel van het dagelijkse leven. Ze zijn vanzelfsprekend. Ze zijn alsook gebaseerd op traditie en overlevering. Dwingender karakter tov folkways.

Gebiedende mores:
Doel: bepaald gedrag te laten gebeuren. Ze gaan dus over sociaal gewaardeerd gedrag.

Verbiedende mores:
Gaan over sociaal afgekeurd gedrag: incest, diefstal,…

Folkways:
Zijn gedragsregels die het leven van elke dag vorm en orde geven. Het zijn gebruiken zoals mode of beleefdheidsregels. Folkways kunnen mores worden en omgekeerd.

Moraliteit
(Durkheim) Wat goed is.

Objectieve moraliteit:
Bestaat uit die gemeenschappelijk en onpersoonlijke standaard die we gebruiken om menselijk handelen te evalueren.

Subjectieve moraliteit:
Betekend dat elk individu het moreel bewustzijn op zijn/haar eigen specifieke wijze uitdrukt.

Analytisch gevolg:
Volgt uit de handeling zelf en is een inherent gevolg van de handeling. Vb: het niet navolgen van een hygiënische regel kan leiden tot infectie. Infectie = directe gevolg van niet naleven van de regel → infectie = analytisch gevolg.

Synthetisch gevolg:
Volgt niet uit de handeling zelf en is dus niet een inherent gevolg van de handeling. Bv. Plegen van een moord, dan is de sanctie niet inherent verbonden aan deze doding mar wordt ze van buiten uit opgelegd.

Anomie:
Houdt in dat de samenleving er niet in slaagt individueel handelen vorm en richting te geven. Maw mensen beschikken niet over regels die bepalen hoe ze moeten handelen in bepaalde situaties. Durkheim is de grondlegger van dit begrip. Anomie resulteert in een gebrek aan regeling van menselijke driften. De mens wordt overgelaten aan haar/zijn passies. Een belangrijk gevolg is afwijkend gedrag. Dit komt oa tot uit in een verhoogd zelfmoordcijfer.

Vervreemding:
Of aliënatie, anomie duidt op de ontregeling van de individuele aspiraties → mensen hebben geen zinvolle relatie meer met de samenleving → vervreemding

Machteloosheid: licht in de sociale sfeer. Het gaat om de mogelijkheid om wat het sociale leven uitmaakt zelf vorm te geven. Het is de verwachting dat een individu de uitkomst van eigen gedrag niet kan beïnvloeden.

Betekenloosheid: de verwachting dat voldoening schenkende voorspellingen over de toekomstige gevolgen van handelen niet gemaakt kunnen worden.

Functionele rationaliteit: dat de actoren middelen ordenen om een bepaald doel te bereiken.

Substantiële rationaliteit: gaat om het hebben van inzicht in de logische samenhang van zaken.

Normloosheid: Toont aan dat niet alle lagen van een samenleving de door de maatschappij vooropgestelde en te realiseren doelen kunnen bereiken. De middelen hiervoor zijn immers niet in gelijke mate voor alle lage van de bevolking toegankelijk.

Isolatie: het feit dat individuen de waarden van een samenleving niet delen. Het wordt gekenmerkt door het feit dat er een lage beloningwaarde toegekend wordt aan doeleinden die door de samenleving in haar geheel als wenselijk worden geschouwd.

Zelfvervreemding: het is het resultaat van het ondergeschikt zijn van menselijke activiteiten aan criteria die buiten het individu liggen. Het is dus de mate van afhankelijkheid van een gegeven gedrag tov geanticipeerde toekomstige beloningen die buiten de activiteit zelf liggen.

Attachment: of aanhankelijkheid heeft betrekking op de gevoeligheid voor de opinie van de anderen.

Commitment: of toegewijdheid heeft betrekking op de vrees die men heeft voor de gevolgen van delinquent handelen. Kosten-baten analyse!

Involvement: of betrokkenheid: het belang van betrokkenheid ligt in het verlengde van het spreekwoord dat luiheid het oorkussen van de duivel is. Wie continu bezig is met de gangbare elementen doe de participatie in het sociale leven verzekeren, is te druk bezig om delinquent te zijn.

Belief: of overtuiging heeft betrekking op de mate waarin men de collectieve waarden van een samenleving deelt. Er is een variabiliteit in het geloof in de morele validiteit van de maatschappelijke voorschriften.

Etiketteerperspectief: probeert een subjectieve definitie van crimineel gedrag te geven? Deviant gedrag wordt gezien als resulterend uit een interactieve relatie tussen een individu en haar/zijn sociale omgeving, waarbij het gedrag van het individu als afwijkend wordt gedefinieerd.

Sociale pathologie: sociale ziekte. Het oudste verklaringsmodel.

Sociaal desorganisatieperspectief: valt terug op de concepten die uit de sociologie zelf afkomstig zijn en gaat deze niet meer ontlenen aan de medische biologische wetenschappen.

Waardenconflict: kenmerkend hierin is dat de eenheidsbenadering van de sociale werkelijkheid verlaten wordt. Centraal staat de zienswijze dat sociale problemen resulteren uit een onverenigbaarheid van belangen en waarden van verschillende bevolkingsgroepen. Waarden vormen veelal rationalisaties van belangen. Anderzijds kunnen waarden belangen op zich worden. Wanneer die historisch gegroeide waarden aangevallen worden voelen groepen van mensen zich persoonlijk bedreigd.

Structurele spanning: men gaat er vanuit dat sociale problemen ontstaan wanneer de structurele posities en de erbij horende culturele zienswijzen niet met elkaar in overeenstemming zijn (anomie). Centraal hierbij staat dat problematisch gedrag aangeleerd word.

Interactionele benadering: Klemtoon op gevolgen van ingrijpen in problematische situaties; onverwachte neveneffecten (bv.psychiatrische patiënten USA)

Kritische benadering: gebaseerd op een conflictsociologische benadering. Alle sociale problemen worden herleid tot een probleem van economische exploitatie.

Sociaal constructivisme: verenigt een aantal kenmerken van waardenconflict en van de etiketteertheorie. Het vertrekt vanuit het onderscheid tss de objectieve situatie en de constructie van die situatie tot sociaal probleem. Het gaat er dus vanuit dat de objectieve situatie onvoldoende is opdat de publieke opinie en het beleid van een situatie tot mikpunt van interventie zouden maken.

Hoofdstuk 5:

Samenlevingstypen:

	Jagers/verzamelaars	Horti-cultuur	Landbouw
Dichtheid/km²:	0.4	4-6	117
Voedsel-Voorziening:	Jagen & verzamelen visvangst	wisselbouw & vee	ploeg & irrigatie
Algemene kenmerken	Nomadisch	vaster patroon & leidt tot wat we vandaag kennen als Neolithische revolutie	dorpen ontstaan
Werkproductie:	hoge opbrengst	hoge opbrengst	veel arbeid, hoge opbrengst
Politieke org.:	Charisme incarneert traditie	chiefs, dichtheid+ rijkdom = conflict	staat, klassen en oorlogvoeren
sociale org.:	kleine families, ongelijkheid geslacht/leeftijd	uitgebreide familie ongelijke rijkdom	kerngezin patriarchaal, sociale ongelijkheid

Neolithische revolutie: heeft 1O OOO jaar geleden plaatsgevonden. Zorgde voor een uitbreiding van de samenlevingen (overal ter wereld), alsook voor de verspreiding van landbouw en veeteelt, het was ook een graduele evolutie met revolutionaire gevolgen en de evolutie lag er hem in de kennis die jagers en verzamelaars hadden over planten en dieren verder op voort te bouwen en die kennis ook toe te passen. De evolutie van de landbouw heeft dus gezorgd voo meer arbeid, doch meer opbrengsten, de reden hiervoor is de bevolkingsdruk.

Bevolkingsdruk: resulteert uit: bevolkingsgrootte – opp per productief land – arbeidsstandaard.

De traditionele Staat: was gebaseerd op de ontwikkeling van de steden. De heerschappij werd waargenomen door de keizer of koning. Er werd voor de eerste maal een belangrijk gedeelte van de bevolking niet rechtstreeks betrokken bij de voedelsproductie → complex arbeidssysteem ontstond → ontstaan van nieuwe beroepen (handelaars, soldaten,..)

Economische theorie (voor het verklaren van het ontstaan van staten) ontstaat de staat als antwoord op een intensifiëren van de handel.

Marxistische theorie (voor het verklaren van het ontstaan van staten)hierbij leidt een toename van maatschappelijke ongelijkheid tot het ontstaan van een organisatie met een geweldmonopolie. Deze organisaties zorgen ervoor dat de ondergeschikte klassen onderdrukt blijven.

Theorie van de ingeslotenheid (voor het verklaren van het ontstaan van staten) hierbij gaat een maatschappelijke eenheid die lijdt onder bevolkingsdruk op zoek naar uitbreidingsmogelijkheden om de bevolkingsdruk te verminderen.
(heeft nu meest volgelingen)

traditionele SL: noch technologie noch wereldbeeld laten groei toe

pre take off: wetenschappelijke groei doch regionale politieke instituties

take off: nationale staten, natuurwetenschappen, metaalindustrie en steenkool

groei naar maturiteit: investeringen, chemische industrie en productie van lichte machines.

Postindustriële samenleving: dit is een samenleving waarin het grootste deel van de bevolking in de dienstensector werkt en waarin informatieverwerking centraal staat.

Consumentisme: houdt in dat economische groei afhankelijk is van de globale consumptie van een bevolking. Het wordt beïnvloed doordat de staat evolueerde tot een welvaartstaat.

Globalisatie: verminderde mogelijkheid van de nationale staat om onafhankelijk op te treden op vlak van economie en politiek. Op economisch vlak kenmerkt het zich door een uitgesproken arbeidsverdeling. Hierbij gaat het niet enkel om een specialisatie in de aanmaak van bepaalde producten, maar ook componenten van goederen worden wereldwijd op verschillende plaatsen geproduceerd vooraleer in het eindproduct verenigt te worden. Het betekent ook dat het westers imperialisme sterke tegenstand ondervindt. In toenemende maten dienen westerse landen rekening te houden met de kracht van niet westerse landen bij internationale handel en politiek.

Adaptive upgrating: door sociale differentiatie verhoogt een samenleving in toenemende mate haar mogelijkheden om zich in een externe omgeving aan te passen.

Sociale differentiatie: de ontwikkeling van verschillen tussen de leden van de groep, ontwikkeling die de vorm kan aannemen van rollendifferentiatie, functionele differentiatie of sociale stratificatie.

Kapitalisme: Het kapitalisme is geen economisch systeem dat stopt aan de grenzen van de nationale staat. Kapitalisme is een grensoverschrijdend internationaal systeem. Het is gebaseerd op een internationale arbeidsverdeling ingekaderd in een wereldmarktsysteem

Ideologie: een geheel van ideeën dat verklaart hoe de wereld is opgebouwd en hoe ze functioneert. Het is eigen aan gedifferentieerde samenlevingen waarin specifieke groepen specifieke belangen hebben. Ze zijn gebaseerd op een vals bewustzijn, verdedigen de private belangen die voorgesteld worden als publieke belangen. Een ideologie plaatst de oorsprong van de sociale verhoudingen buiten de wereld zelf, geeft vorm aan communicatie, laat bepaalde onderwerpen toe tot discussie en verwerpt andere. Ze bepaald met andere woorden wat gekend mag worden (gnoseologische functie) Een ideologische verklaring is meestal een transcendentale verklaring. Een ideologie heeft als doen de vigerende sociale verhoudingen in stand te houden.

Utopie: Ideeën die precies als doel hebben nieuwe sociale verhoudingen tot stand te brengen

Sociale verandering: merkbare en ingrijpende verandering van culturen, structuren en maatschappijen in de tijd. Maar vooraleer we over sociale verandering kunnen spreken moeten er bepaalde indicatoren aanwezig zijn zoals sterftecijfer, huwelijkscijfer,…zodat we de verandering kunnen aantonen.

Technologische theorie: stelt dat technologische ontwikkelingen zoals de uitvinding van de ploeg, stoommachine,… aan de basis liggen van ingrijpende wijzigingen in de sociale structuur en cultuur van de samenlevingen.

Schematisch:
Technische uitvindingen → productie & distributie→arbeidsdeling→productieverhoudingen→ Economische structuur → sociale structuur → cultuur

Technologie: geheel van gereedschappen die de mens ontwikkelde samen met de ondersteunende werkwijzen voor het uitvinden, produceren, instandhouden en gebruiken ervan.

Diffusie: of verspreiding verwijst zowel naar de spreiding van elementen uit de materiële cultuur naar de verspreiding van sociale praktijken en attitudes tss samenlevingen. Het is pendant van technologische theorie.

Cyclische theorieën: geven geen verklaring voor sociale verandering, maar beschrijven de vorm die sociale veranderingsprocessen aannemen.

Sensate culture:de klemtoon ligt op het zintuiglijke, het materiële en het beheersen van de natuur.

Ideational culture: staan spiritualiteit, zelfbeheersing, het zoeken naar een diepe en innerlijke realiteit centraal.

Idealistic culture: combineert de elementen uit Ideational culture en Sensate culture

Sociale bewegingen: gebaseerd op praktijken en vertogen die niet algemeen gedeeld worden door alle groepen in de samenleving. In vele gevallen worden sociale bewegingen tegengewerkt door de machthebbers. Aangezien ze een situatie wensen te creëren die nog niet bestaat, zijn ze per definitie niet goed ingebed in de dagelijkse praktijk. Sociale bewegingen moeten een sociale basis hebben (support base). Dit is het geheel van mensen dat geacht wordt de beweging te steunen. Alle sociale bewegingen ontstaan binnen een specifiek geheel van historische, culturele en structurele voorwaarden. Wanneer een beweging ontstaan, stellen zich een aantal problemen wat betreft de participatie in die bewegingen. Elke sociale beweging is in zekere zin georganiseerd; het meest zichtbare aspect zijn de SMO. Door het feit van bestaan, hebben sociale bewegingen gevolgen, hoe minimaal die ook mogen zijn.
Ze ontstaan omdat mensen klachten hebben of het oneens zijn met de gang van zaken. Het onderzoek naar de microfactoren die aan de basis liggen van sociale bewegingen heeft vooral betrekking op de wijze waarop de interpretatie en vertaling van deze klachten plaatsvindt.

Rebellie: heeft betrekking op de opstand van ondergeschikte sociale klassen zoals boeren, handwerkers,… Deze opstanden zijn meestal gericht op een verbetering van de leefomstandigheden maar brengen geen totale maatschappelijke verandering met zich mee.

Staatsgreep: vervangt het leiderschap van een staatsstructuur maar wijzigt de maatschappelijke verhoudingen niet ingrijpend.

Hoofdstuk 6:
Sociale stratificatie: het sociologische begrip dat gebruikt wordt om sociale ongelijkheid te bestuderen. Het omvat de opsplitsing van een samenleving in statusgroepen. Het is ontleend aan d geografie: sociale strata of lagen worden verondersteld boven elkaar gestapelde sociale lagen te zijn die onderling verschillen in sociale status en andere indicatoren van ongelijkheid beklemtonen.

Slavernij: terug te vinden in de landbouwsamenlevingen. Oorlogsvoering en het nemen van gevangenen dragen bij tot de slavernij. Slavernij vertoont 2 unieke kenmerken nl.:

- slaaf wordt als eigendom van een ander persoon beschouwd, deze eigendom i juridisch geregeld.
- Slavernij maakt deel uit van een legale orde. In sommige samenlevingen is de status van slaaf erfbaar.

Slavernij ontstond bij samenlevingen gebaseerd op horticulturele technieken die noodzaakten tot bijkomende arbeidskrachten.

Kasten: grootschalige groep gekenmerkt door erfelijke toegeschreven status, endogamie en strenge sociale barrières gebaseerd op gebruik, wet of religie. Ze zijn hiërarchisch georganiseerd in gesloten stratificatiesysteem.

Quasi – kasten:

Etnische herkomst & status hangt samen → correlatie tss nominale & graduele parameters
Gemiddelde status in ethnie 1 is veel hoger dan in ethnie 2 doch een kleine overlapping
Geen contacten noch overgang va ethnie 1 naar 2

Standen: kenmerken zich doordat groepen mensen gerangschikt worden op basis van het bezit van land of militaire vaardigheden. Dit systeem volgde uitgesproken op het stelsel van de slavernij. Het kenmerkt zich door een sociale organisatie waarbij:

- Mannen een hoger status krijgen obv geboorte, bezit of militaire vaardigheden
- Er een duidelijke bepaling van de rechten is van de ene groep tov die van de andere
- De hoge strata officieel bepaalde voorrechten aan de lagere dienen toe te kennen
- Het systeem toelaat dat de lagere strata aanspraak maken op deze bescherming in ruil voor verscheidene eigendomsrechten die vooral betrekking hebben op hun arbeid alsook op datgene wat ze voortbrengen.

He is niet op brute veroveringen gebaseerd maar op geheel van contractuele overeenkomsten (= arbeid voor bescherming,…)

Patriarchaat: een geheel van sociale relaties tussen mannen die een materiële basis hebben. Het doel ervan is de vrouwen te domineren. Belangrijke elementen hierin zijn: heteroskesuele huwelijken, vrouwen verantwoordelijk voor de kinderen en het huishouden,

economische afhankelijkheid van de vrouw aan de man. De materiële afhankelijkheid bestaat uit alle elementen die mannen is staat stellen vrouwenarbeid te controleren.
Om patriarchaat in stand te houden moet er wel een verschil in loon zijn tussen mannen en vrouwen.

Gender: sociaal geconstrueerde geslachtsrol die vrouwen in verzorgende rol brengt.

Sociale mobiliteit: heeft betrekking op een wijziging van plaats binnen het stratificatiestelsel. Mobiliteit kan plaatsvinden binnen de beroepsloopbaan van het individu. In dat geval spreekt men van intragenerationele mobiliteit. Men kan echter ook een vergelijking maken tussen de positie die de ouders innamen en de positie die de zoon of dochter innamen
(= intergenerationele mobiliteit.).
Sociale mobiliteit kan een dubbele oorzaak kennen. Wijzigingen in de structuur van de beroepsbevolking kunnen aan de basis liggen van het vrijkomen van nieuwe posities die een hogere status hebben dan de vorige. Anderzijds kunnen er tussen generaties posities in bepaalde strata voorkomen omdat er een tekort is aan mensen om die posities in te vullen. Dit tekort kan een demografische oorsprong hebben zoals oorlog,…Een tweede belangrijke groep oorzaken van mobiliteit gaat om de inspanning van mensen om bepaalde posities in te nemen.

Hoofdstuk 7:

Religieuze symbolen: geven niet alleen een voorstelling van een ultieme realiteit, ze creëren ook de religieuze beleving. Symbolen laten mens toe zich los te maken van het fysieke hier en nu: religieuze symbolen maken de mens los van het fysieke hier en nu door een nieuwe religieuze realiteit te creëren.

Religieuze realiteit: schept een context die toelaat te leven in een materiële en sociale omgeving vol onzekerheden.

Wereldbeschouwing: verwijst naar de cognitieve aspecten van een religie. Ze geven verklaringen voor e opbouw van de wereld. Ze bestaan uit een kosmologie en een ideologie.

Kosmologie: verklaart de opbouw van de fysieke werkelijkheid.

Ideologie: draagt bij tot een verklaring voor de opbouw van de sociale werkelijkheid.

Ethos: duit op de algemene aanvaardbare leefwijze, met inbegrip van de morele een esthetische aspecten die voortvloeien uit een bepaalde wereldbeschouwing.

Primitieve religie: kenmerkt zich door een volledige doordringing van het dagelijkse leven door het bovennatuurlijke. De bovennatuurlijke wezens zijn geen almachtige wezens die de wereld gecreëerd hebben maar ze bevolken de natuurlijke wereld. Religie is hier gebaseerd op mythologische voorstellingen van de wereld. De religieuze praktijken bestaan uit rituelen ed (bvb bij het animisme)

Archaïsche religie: hier gaan de bovennatuurlijke wezens steeds meer de vorm van goden aannemen. Hij bovennatuurlijke doordringt in mindere mate de wereld en komt er los van te staan. We krijgen 2 verschillende werelden: de natuurlijke en de bovennatuurlijke. Dit impliceert dat er communicatie tussen de 2 moet opgezet worden. Deze vorm van religie komt voor in een samenleving met rudimentaire klassentegenstellingen.

Historische religie: gaan uit van een discontinuïteit tussen de godheid en de wereld en plaatsen het heilige niet in de kosmos maar erbuiten. Tevens vertrekt men van een lineair tijdsbeeld. (vbn: jodendom, christendom en de islam). Men is er van overtuigd dat de wereld een begin heeft en ook een einde zal kennen. Dat einde heeft ook een doel nl het eenmalige! We kunnen dus stellen dat historische religies stellen dat redding niet echt in de wereld mogelijk is, maar ook dat de overtuiging er is dat de historische realiteit van de wereld betekenis heeft. Kenmerkend voor deze religie is dat de verdere opsplitsing en scheiding tussen de natuurlijke wereld en het bovennatuurlijke. Zo ontstaat het religeuze idee van de verwerping van het aardse (: het slechte dat verworpen moet worden). Centraal in de religieuze beleving is het concept 'redding'. Mensen moeten gered worden uit het onvolmaakte.

Voormoderne religie: (protestantisme) Hier kan iedereen de redding bekomen. Dit houdt in dat het verwerpen van het wereldlijke niet meer aanwezig is. Het wereldlijke wordt niet als doel op zich gewaardeerd, maar als een onderdeel in het realiseren van de redding. Dit houdt in dat ook de bemiddelingssystemen verdwijnen. Het individualisme komt centraal te staan.

Moderne religie: kenmerkt zicht door een afbouw van het doctrinaire, het verlaten van een institutionele context waarbinnen geloofd kan worden. Het is het doortrekken van het individualisme eigen aan de reformatie. Kenmerkend voor de hedendaagse religie is dus dat

religie als zingeving loskomt van geïnstitutionaliseerde kerken. Religieuze beleving en dus ook zingeving behoren tot de intimiteit van het moderne individu.

Kerken: eigenen de wereld doen; banden met machthebbers, ascese en leven na de dood.

Sekte: duldt de wereld; banden met machtelozen; ascese als afwending van de wereld, persoonlijke religieuze prestatie, sociale isolement.

Denominatie: kerken die andere kerken tolereren; geen omvattende waarheid.

Cult: los georganiseerd, individualistisch, geen exclusief geloofssysteem.

Ascese: geheel van praktijken die tot doel hebben lichaam en geest te trainen om optimaal de idealen en doelen van een religie te bereiken.

Verzuiling: zuilen= organisatorische gehelen die dienstverlening verschaffen aan een segment van de populatie gaande van scholen, ziekenhuizen,… Kenmerkend is dat deze dienstverleningen filosofisch of religieus onderbouw zijn. Zuilen organiseren mensen binnen dienstverleningssectoren op verticale basis, dus over sociale stratificatiegrenzen heen. Verzuiling kan gezien worden als een recuperatiebeweging na scheiding van kerk en staat (functionele differentiatie).

Hoofdstuk8:

Secundaire gegevens: (second hand) zijn gegevens die niet door de onderzoeker zelf verzameld worden, maar die door haar/hem gebruikt worden om tot inzichten te komen in bepaalde sociale fenomenen. Ze zijn van andere onderzoekers afkomstig.

Primaire gegevens (first hand): ze worden door de socioloog zelf verzameld. Hij/zij kan hiervoor verschillende technieken gebruiken bvb Enquête of observatie (participerende)

Participerende observatie: is een uniek instrument om de betekenis te leren kennen die mensen aan hun interacties geven. Het is de observatie waarbij de observator zelf deelneemt aan de observatie.

Primaire dataverzameling: heeft als essentiële kenmerk dat de socioloog bepaald op welke manier hij/zij aan informatie zal komen en wat hij/zij met die informatie zal doen.

Cumulatief: betekent dat vooraleer hij/zij een onderzoeksonderwerp aanvat, zij/hij op de hoogte moet zijn van wat andere onderzoekers reeds omtrent dit onderwerp deden. Er moet dus een studie gemaakt worden van de bestaande wetenschappelijke literatuur omtrent dit onderwerp.

Generaliserende verklaring: is een verklaring die op basis van een aantal beperkte stellingen meerdere situaties verklaart die feitelijk van elkaar verschillen, maar een identiek onderliggende dynamiek hebben. Het geeft een wetenschappelijke verklaring voor een aantal verschillende gedragsvormen op basis van een klein aantal verklarende regels. De uiteindelijke bedoeling bestaat erin tot theorieën te komen die de verklarende regels in een coherent geheel vatten. De sociologiebeoefening wordt op dat ogenblik gekenmerkt door de ontwikkeling van "theories of the middle range": vb statusinconsistentie, referentiegroep,…

Causale adequaatheid (Weber): houdt in dat men een kansuitspraak kan maken mbt tot de oorzaak gevolg relaties. Een verklaring is causaal adequaat als, obv veralgemeningen van ervaringen, er een kans is dat een bepaald oorzaak gevolg patroon zal voorkomen.

Zin adequaatheid (Weber): wanneer in overeenstemming met onze gewoonlijke denk - en voelpatronen , het met elkaar in verband brengen van sociale elementen in een geheel als zinvol wordt ervaren. Dit betekent dat men zowel dient over te gaan naar veralgemening met betrekking tot oorzaak gevolg als veralgemeningen mbt betekenissen.

Positivisme: centraal staat het belang van observatie en het nastreven van causale verklaringen oor inductieve generalisaties. Het positivisme heeft 3 principes:

- kennis kan enkele op ervaring gebaseerd zijn
- er is een eenheid van wetenschappelijke methode in de wetenschappen → natuurwetenschappelijke methodes van toepassing in de sociale wetenschappen.
- Er moet een rigoureuze scheiding zijn tussen feiten en waarden; wetenschappelijke inzichten hebben dus geen sociaal normerende status.

Centraal staat de grote aandacht voor problemen rond methode en het meten van sociologische processen, operationalisatie en verificatie. Kenmerkend is het beklemtonen van oorzaak-gevolg relaties. Hierbij vertrekt men van een samenhang tussen minimaal 2 kenmerken binnen een sociale werkelijkheid. Deze samenhang wordt meestal aangeduid als co-variatie.

Statica: bestudeert die aspecten van een samenleving die samen-leven juist mogelijk maken.

Dynamica: bestudeert de evolutie van samenlevingen, de ontwikkelingsstadia.

Dialectiek: een weigering om in oorzaak-gevolg relaties te denken en een tweede kenmerk is dat de feiten en waarden sterk met elkaar verbonden zijn.
Wederkerigheid van feiten en waarden, theorie en praktijk, heden en toekomst.

Reïficatie: proces waarbij we denken dat door mensen gemaakte sociale vormen universeel en natuurlijk zijn en hiermee absoluut.

Sociale feiten: worden gekenmerkt door statistische regelmaat. Het externe karakter van de sociale feiten duidt er ook op dat ze niet aangeboren zijn .

Materiële feiten: alle sociale producten die een materiële vormen kunnen aannemen. Bvb: recht, architectuur,…

Immateriële feiten: de feiten die een ideëel bestaan hebben maar die extern zijn aan het psychische. Bvb: persoonlijkheidskenmerken.

Mechanische solidariteit: komt voor inn een niet-gedifferentieerde structuur. Hier nemen mensen posities in waaraan niet-gespecialiseerde rollen verbonden zijn. De mensen vervullen dus bijna allemaal dezelfde functie waardoor ze zich met elkaar solidair voelen.

Organische solidariteit: mensen nemen posities in waaraan gespecialiseerde rollen gekoppeld zijn.

Altruïstische zelfmoord: opoffering voor de groep, er is compensatie na de dood
(te hoge integratie)

Egoïstische zelfmoord het individuele bestaan niet kunnen binden aan een groep leidt tot het besef van zinloosheid van bestaan → depressie. (Te lage integratie)

Fatalistische zelfmoord: het 'lot' domineert het leven van individuen (te hoge regulatie)

Anomische zelfmoord: sociale desorganisatie leidt tot het verdwijnen van structuren en dus ook van de waarden en normen (te lage regulatie)

Ideaaltype: moeten de theoretische relevante kenmerken van een maatschappelijk fenomeen beklemtonen.

Historische ideaaltype: moderne kapitalistische markt (rationeel, winst)

Algemeen sociologisch ideaaltype: bureaucratie (regels, hiërarchie, functies)

Handelingsideaaltype: rationeel handelen (waarde, instrumenteel)

Structureel ideaaltype: autoriteit (rationeel legaal, charismatisch)

Praktische rationalisatie: dagelijkse beslommeringen (bvb magie)

Theoretische rationalisatie: bvb filosofie

Functionele rationaliteit: middelen/doel combinatie

Hoofdstuk9:
Functionalisme:

Spencer: organicisme
Differentiatie, toename complexiteit
Functionele specialisatie

↓

Malinowski: individuele behoeften:
Primaire instituties
Secunadaire instituties

→

radcliffe-Brown: functie is bijdrage tot instandhouden van structuur

Merton

Parson